

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้อง

การกำหนดกฎหมายประกอบร่างรัฐธรรมนูญ องค์การของรัฐที่เป็นอิสระนอกจากจะจัดสรรคลื่นความถี่ใหม่ทั้งระบบแล้ว การพัฒนาในส่วนของเนื้อหาและคุณภาพของรายการจะต้องดำเนินการควบคู่ไปพร้อมๆกัน ถ้าจะกล่าวว่าการใช้รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ถือเป็นการปฏิรูประบบวิทยุกระจายเสียงครั้งใหญ่ก็คงไม่ผิด อยู่ที่ว่าองค์การอิสระที่กำลังจะเกิดจะมีอิสระปลอดจากการเมืองหรือกลุ่มผลประโยชน์ใดใด ได้มากน้อยเพียงใด รูปแบบของการดำเนินการวิทยุกระจายเสียงก็จะมีแนวโน้มในรูปแบบที่รัฐธรรมนูญมาตรา 40 บัญญัติไว้ คือ

1. คลื่นความถี่ที่ใช้ในการกระจายเสียงถือเป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติ
2. คลื่นความถี่ที่มีอยู่เดิมจะต้องมีการจัดสรรใหม่หมด
3. ผู้ที่ทำหน้าที่จัดสรรคลื่น และกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง มีลักษณะเป็นองค์การของรัฐที่เป็นอิสระ ซึ่งองค์กรที่ว่าเป็นไม่จำเป็นว่าจะต้องมืองค์กรเดียว อาจมีมากกว่าหนึ่งก็ได้ โดยพิจารณาตามลักษณะงานหลักที่สำคัญ ซึ่งในภาพรวมควรเป็นองค์กรที่มีลักษณะยืดหยุ่น สามารถสนองตอบต่อการเปลี่ยนแปลงตามเทคโนโลยีในอนาคต เพื่อให้สามารถใช้ได้กับทุกยุคทุกสมัย
4. องค์การของรัฐที่เป็นอิสระจะมีความเป็นอิสระได้อย่างแท้จริงจะต้องปลอดจากอำนาจการเมืองภายนอกอย่างแท้จริง
5. หน้าที่หลักขององค์กรนอกจากการจัดสรรคลื่นความถี่แล้วยังมีหน้าที่ต่อไปนี้
  - ใช้ศักยภาพของสื่อสารมวลชนเพื่อการพัฒนาคนในสังคมทุกระดับ
  - ดูแลด้านคุณภาพของรายการซึ่งจากเดิมที่เป็นในด้านการบินเป็นหลักให้เพิ่มเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชนมากขึ้น
6. มีแผนแม่บทในการใช้เป็นแนวทางในการใช้สื่อและพัฒนาสื่อในภาพรวมอย่างเป็นทางการและเป็นระบบทั้งนี้แผนแม่บทดังกล่าวจะต้องส่งเสริมหรือสนับสนุนการพัฒนาครบตามเป้าหมายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8

7. หลังประกาศใช้รัฐธรรมนูญมาตรา 40 และตามร่างของแผนแม่บทหลัก ที่ว่าทุกจังหวัดจะได้รับการจัดสรรให้มีสถานีวิจัยเป็นของตนเอง ข้าราชการของชุมชนจะมีบทบาทมากขึ้น คนในชุมชนจะมีส่วนควบคุมสร้างสรรค์ผลงาน ทั้งข่าวสารและสาระบันเชิงทุกรูปแบบ โดยจะมีกรรมการคอยดูแลซึ่งเท่ากับเป็นการสร้างสำนึกความรับผิดชอบให้แก่ประชาชนทั่วประเทศเป็นการสร้างโอกาสในท้องถิ่นให้มีสื่อของตนเองบ้างเพราะเดิมสื่อมีลักษณะเป็นเครือข่ายทำให้การเป็นวิทยุท้องถิ่นหายไป

8. การประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงจะเป็นระบบการดำเนินการที่มีการแข่งขันที่เสรีและเป็นธรรมไม่ถูกผูกขาดโดยรัฐหรือเอกชนอีกต่อไป

2.2 แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา

2.2.1 ทฤษฎีต้นทุนการผลิต

ต้นทุนการผลิต (ในทางเศรษฐศาสตร์) คือ ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างการผลิตสินค้าและบริการที่หน่วยผลิตได้จ่ายไปในการผลิตสินค้าและบริการทั้งหมด ซึ่งต้นทุนการผลิตในทางเศรษฐศาสตร์จะประกอบไปด้วยต้นทุนการผลิตในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) ต้นทุนทางตรง (Direct Cost) หมายถึงต้นทุนที่ต้องจ่ายเป็นเงินสดไปในการซื้อหาปัจจัยการผลิตมาจากบุคคลอื่นซึ่งเห็นได้ชัด บางตำราจึงเรียกว่า ต้นทุนแจ้งชัด (explicit cost) หรือต้นทุนทางบัญชี (accounting cost) เช่น ค่าจ้างแรงงาน ค่าซ่อมแซมเครื่องจักร ค่าวัตถุดิบ ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง เป็นต้น ในทางบัญชีนั้น การคำนวณต้นทุนจะมีเพียงต้นทุนประเภทนี้เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ในทางเศรษฐศาสตร์แล้ว การนำต้นทุนทางตรงเหล่านี้มารวมกันแล้ว ยังไม่ถือว่าเป็นต้นทุนการผลิตทั้งหมด ยังจะต้องมีการรวมต้นทุนอีกประเภทหนึ่งเข้าไปด้วยนั่นคือ ต้นทุนทางอ้อม

ต้นทุนทางตรงนี้ยังแบ่งออกไปอีกเป็น 2 ประเภทดังนี้

ก. ต้นทุนคงที่ (Fixed Cost) หมายถึงต้นทุนที่ใช้จ่ายไปในการก่อสร้าง สิ่งอำนวยความสะดวกที่เป็นฐานของการผลิต ซึ่งไม่เปลี่ยนแปลงไปตามจำนวนผลผลิต เช่น ค่าที่ดิน สิ่งก่อสร้าง เครื่องจักรและอุปกรณ์การผลิต เป็นต้น

ข. ต้นทุนผันแปร (Variable Cost) หมายถึงต้นทุนที่เป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามกระบวนการผลิต ซึ่งจะผันแปรหรือเปลี่ยนแปลงไปตามจำนวนผลผลิต เช่น ค่าจ้าง ค่าวัตถุดิบ ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าน้ำมันเชื้อเพลิงและหล่อลื่น และค่าซ่อมแซมเครื่องจักรอุปกรณ์ เป็นต้น

2) ต้นทุนทางอ้อม (Indirect Cost) หมายถึงต้นทุนที่เกิดขึ้นจากการใช้ทรัพยากรหรือปัจจัยการผลิตของตนเอง ซึ่งไม่ได้จ่ายเป็นเงินสดให้แก่บุคคลอื่นแต่อย่างใด เป็นต้นทุนการผลิตแอบแฝงที่มองไม่เห็น บางตำราจึงนิยมเรียกต้นทุนส่วนนี้ว่า ต้นทุนไม่แจ้งชัด (Implicit cost) ตัวอย่างเช่น ค่าแรงงานของตนเอง ถือเป็นต้นทุนทางอ้อมที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งซึ่งในทางการบัญชีไม่นิยมคิดเป็นต้นทุนการผลิต หรืออีกตัวอย่างหนึ่งคือ การใช้บ้านที่อยู่อาศัยของตนเองเป็นสถานที่ทำการผลิตสินค้าและบริการ ก็เป็นต้นทุนทางอ้อมที่มองไม่เห็นอีกประเภทหนึ่ง เป็นต้น

การคิดต้นทุนการผลิตในทางเศรษฐศาสตร์นั้น เราจะต้องคิดหรือประเมินค่าต้นทุนทางอ้อมเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของค่าใช้จ่ายด้วย โดยเราจะต้องนำหลักการในเรื่องของ ค่าเสียโอกาส (opportunity cost) มาใช้ในการประเมินต้นทุนการผลิตด้วย กล่าวคือเราจะต้องพิจารณาด้วยว่า ถ้าหากปัจจัยการผลิตชนิดนี้ ไม่ได้นำมาใช้ในการผลิตสินค้าหรือบริการของเราแล้ว เราสามารถนำปัจจัยการผลิตชนิดนี้ไปใช้ประโยชน์เพื่อให้ได้ผลตอบแทนสูงสุดเท่าไร เช่น ที่ดินหรือบ้านที่อยู่อาศัย หากเราไม่ได้นำมาใช้เป็นสถานที่ประกอบการผลิตสินค้าของเราแล้ว เราสามารถนำไปให้ใช้คนอื่นเช่า ซึ่งจะได้มาในรูปแบบของค่าเช่าเท่าไร เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป ต้นทุนการผลิตก็คือต้นทุนการผลิตในทางบัญชี หรือต้นทุนทางตรงซึ่งประกอบด้วยต้นทุนคงที่และต้นทุนผันแปร และรวมทั้งต้นทุนค่าเสียโอกาส (opportunity cost) ตลอดจนผลกระทบภายนอก (externalities) ที่ก่อให้เกิดผลเสียหรือเป็นภาระของสังคม (social cost) ที่เกิดจากกระบวนการผลิตของเอกชน จนรัฐบาลต้องบังคับให้ผู้ผลิตเอกชนลงทุนหรือ ใช้จ่ายในการป้องกันและเยียวยาแก้ไขเหล่านี้ เป็นต้น

2.2.2 ทฤษฎีการผลิต

การผลิต หมายถึงการนำเอาปัจจัยการผลิตประเภทต่าง ๆ มาใช้ร่วมกัน เพื่อสร้างให้เป็นสินค้าหรือบริการที่มีประโยชน์ทางเศรษฐกิจ เพื่อสนองความต้องการของมนุษย์ในสังคม หรือเป็นการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจให้แก่สินค้าหรือบริการให้สูงขึ้น ซึ่งสามารถกระทำด้วยการแปรรูปด้วยการขนย้ายหรือเปลี่ยนสถานที่จากแหล่งผลิตไปสู่ตลาด (place utility) ด้วยการทำให้มีสินค้าตามเวลาที่ผู้บริโภคมีความต้องการ (time utility) และด้วยการให้บริการ (services) สำหรับกรณีที่สินค้าไม่มีตัวตน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้บริโภคเกิดความประทับใจ หรือเกิดความพอใจมากยิ่งขึ้น

เงื่อนไขของผู้ผลิตคือ ผู้ผลิตต้องมีความรู้ความสามารถในการจัดหาปัจจัยการผลิตมาใช้หรือต้องมีวิธีการในการใช้ปัจจัยที่มีอยู่มาใช้ในการผลิตสินค้าหรือบริการ เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจมากที่สุด ในอันที่จะบรรลุจุดมุ่งหมายของการให้ได้มาซึ่งกำไรสุทธิสูงสุดเป็นที่ตั้ง

2.2.3 ทฤษฎีการลงทุน

ประเภทของการลงทุน แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ

- 1) การลงทุนอิสระ (autonomous investment : Ia)
- 2) การลงทุนโดยถูกจูงใจ (induced investment : Iy)

ทุน (Capital)

มีหลายความหมาย กล่าวโดยสรุปคือ

- 1) สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น (man made)
- 2) ความมั่งคั่ง (wealth) ที่มีมนุษย์สร้างขึ้น
- 3) ความมั่งคั่ง(wealth) ที่ใช้เพื่อความมั่งคั่งต่อ คือ ทุนเป็นปัจจัยการผลิต เรียก “ทุนแท้” แบ่งเป็น

- 3.1) ทุนคงที่
- 3.2) ทุนหมุนเวียน

ปัจจัยที่มีผลต่อการลงทุน

1. ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์
2. ความมั่นใจเกี่ยวกับอนาคตทางธุรกิจ
3. ปริมาณสินค้าทุนที่มีอยู่
4. ราคาสินค้าทุน
5. นโยบายของรัฐบาล

เกณฑ์การตัดสินใจเพื่อการลงทุน

การตัดสินใจลงทุนในโครงการใดๆ ก็ตาม นักลงทุนต้องมีการวางแผนวิเคราะห์โครงการ โดยการเปรียบเทียบต้นทุนผลตอบแทนที่คิดว่าจะได้รับ ซึ่งการตัดสินใจว่าจะลงทุนหรือไม่นั้น นักลงทุนต้องอาศัยเกณฑ์การตัดสินใจ ซึ่งเกณฑ์การตัดสินใจในการลงทุนแบ่งเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1.เกณฑ์ที่ไม่คำนึงถึงเรื่องค่าเงินตามเวลา เกณฑ์ที่ใช้คือระยะคืนทุน วิธีการหา ระยะคืนทุน คือการหาจำนวนปีที่จะทำให้ได้รับผลตอบแทนคุ้มกับเงินที่ลงทุน วิธีนี้เป็นที่นิยมใช้กันมากทางด้านธุรกิจ โดยเฉพาะในธุรกิจที่มีการแข่งขันกันมาก และธุรกิจที่อยู่ในสภาวะการณ์ ทางด้านการเมืองที่ไม่มีความแน่นอน เป็นต้น ดังนั้นเพื่อความแน่นอนและไม่เป็นการประมาท ผู้ลงทุนจึงจำเป็นต้องเลือกโครงการที่ได้รับผลตอบแทนคืนภายในระยะเวลาอันสั้น โดยทั่วไป ประมาณ 3-5 ปี ถือว่าโครงการนั้นให้ผลตอบแทนในระยะเวลาอันรวดเร็ว

2.เกณฑ์ที่คำนึงถึงเรื่องค่าเงินตามเวลา วิธีนี้เป็นการประเมินค่าของโครงการโดยทำการเปรียบเทียบผลประโยชน์และต้นทุนของโครงการ แต่เนื่องจากโครงการส่วนใหญ่จะมีอายุมากกว่า 1 ปี ซึ่งผลประโยชน์และต้นทุนของโครงการจะเกิดขึ้นในระยะเวลาต่าง ๆ กัน เมื่อผลประโยชน์และต้นทุนของโครงการเกิดขึ้นต่างเวลาและต่างจำนวนกันเช่นนี้ จึงยากที่จะนำมาเปรียบเทียบกันโดยตรง จะต้องมีการปรับค่าของเวลาของการได้มาซึ่งผลประโยชน์และต้นทุนที่ จะต้องเสียไปหรือผลประโยชน์สุทธิให้เป็นค่าปัจจุบันเสียก่อนจึงจะสามารถทำการเปรียบเทียบได้

สำหรับเกณฑ์การตัดสินใจลงทุนที่คำนึงถึงค่าเงินตามเวลาเพื่อนำไปพิจารณาว่า โครงการนั้นๆเป็นโครงการที่น่าลงทุนหรือไม่ ได้แก่

- มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) มีค่ามากกว่าศูนย์
- อัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุน (BCR) มีค่ามากกว่า 1
- อัตราผลตอบแทนภายในโครงการ (IRR) มีค่าสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ หรือสูงกว่าต้นทุนของเงินทุน เช่นอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ระยะยาวสูงสุดที่ 19%

2.2.4 การวิเคราะห์ทางการเงิน (Financial analysis)

การวิเคราะห์ทางการเงินของโครงการ เป็นการประเมินค่าต้นทุนและผลตอบแทนจากการ ลงทุนของโครงการใด ๆ เป็นการเปรียบเทียบผลประโยชน์หรือผลตอบแทน และต้นทุนของ โครงการ นั้น ๆ ซึ่งผลประโยชน์และต้นทุนของโครงการจะเกิดขึ้นในระยะเวลาต่าง ๆ กันตลอด อายุของโครงการ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการปรับค่าของเวลาของโครงการเพื่อให้ได้มาซึ่ง ผลประโยชน์ที่ได้รับและต้นทุนที่เสียไปช่วงในระยะเวลาที่ต่างกัน ให้เป็นค่าของผลประโยชน์และ ต้นทุนในเวลาเดียวกัน คือเวลาในปัจจุบันเพื่อหามูลค่าปัจจุบันของต้นทุนและผลตอบแทนของ โครงการเสียก่อน จึงจะสามารถทำการเปรียบเทียบกันได้อย่างถูกต้องและชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ในการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนทางการเงินครั้งนี้ จะเป็นการวิเคราะห์ถึง การหมุนเวียนของกระแสเงินสดต่าง ๆ ของโครงการ (cash flow) อันประกอบด้วย กระแสเงินสดรับ กระแสเงินสดจ่าย และกระแสเงินสดสุทธิ เพื่อวิเคราะห์ว่าโครงการที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ จะให้ผลตอบแทนคุ้มค่าต่อการลงทุนหรือไม่ ซึ่งจะอาศัยเกณฑ์ในการตัดสินใจเพื่อการลงทุนดังนี้

1) ระยะเวลาคืนทุนของโครงการ (Payback Period)

ระยะเวลาคืนทุนของโครงการ หมายถึง ระยะเวลาการดำเนินงานโครงการที่ทำให้ผลตอบแทนสุทธิจากโครงการ มีค่าเท่ากับค่าใช้จ่ายในการลงทุนพอดี หรืออาจกล่าวได้ว่า ระยะเวลาคืนทุนของโครงการ คือ จำนวนปีในการดำเนินงานซึ่งทำให้ผลกำไรที่ได้รับแต่ละปี รวมกันแล้วมีค่าเท่ากับเงินลงทุนเริ่มแรก

ระยะเวลาคืนทุน (จำนวนปี) สามารถคำนวณได้ตามสูตรการคำนวณดังนี้

$$\text{ระยะเวลาคืนทุน} = \frac{\text{ค่าใช้จ่ายในการลงทุน}}{\text{ผลตอบแทนสุทธิเฉลี่ยต่อปี}}$$

2) มูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนสุทธิของโครงการ (Net Present Value : NPV)

มูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนสุทธิของโครงการลงทุนใด ๆ หมายถึงผลรวมของผลตอบแทนสุทธิที่ได้ปรับค่าเวลาตลอดอายุของโครงการแล้ว ซึ่งคำนวณขึ้นเพื่อใช้วัดว่าโครงการที่กำลังพิจารณาอยู่นั้นให้ผลตอบแทนที่คุ้มค่าต่อการลงทุนหรือมีผลกำไรต่อต้นตุนรวมหรือไม่

มูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนสุทธิของโครงการ เป็นการเปรียบเทียบมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดรับกับกระแสเงินสดจ่ายของโครงการ โดยใช้อัตราดอกเบี้ยหรือค่าใช้จ่ายหรือค่าเสียโอกาสของเงินทุน ซึ่งส่วนใหญ่ใช้อัตราดอกเบี้ยเงินกู้จากสถาบันการเงินเป็นอัตราส่วนลด (discount rate) โครงการที่เหมาะสมกับการลงทุนนั้นต้องมีมูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนสุทธิ (NPV) มากกว่า ซึ่งหมายความว่ามูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดรับ มากกว่ามูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดจ่ายของโครงการ มีสูตรในการคำนวณดังนี้

$$NPV = \sum_{t=1}^n \frac{Bt}{(1+i)^t} - \left[\sum_{t=1}^n \frac{Ct}{(1+i)^t} + Co \right]$$

- โดยกำหนดให้ :
- B_t = ผลตอบแทนของโครงการที่เกิดขึ้นในปีที่ t
  - C_t = ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานและค่าบำรุงรักษาสินค้าทุนของโครงการที่เกิดขึ้นในปีที่ t
  - C_0 = ค่าใช้จ่ายในการลงทุนเริ่มแรก
  - i = อัตราส่วนลดหรืออัตราดอกเบี้ยเงินกู้
  - t = ปีการดำเนินงานโครงการ คือ ตั้งแต่ปีที่ 1, 2, 3..... n
  - n = อายุของโครงการ (10 ปี)

3) อัตราผลตอบแทนภายในโครงการ (Internal Rate of Return : IRR)

อัตราผลตอบแทนภายในของโครงการ หมายถึงอัตราผลตอบแทนที่ทำให้มูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดรับทั้งหมดเท่ากับมูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดจ่ายทั้งหมด หรือหมายถึง อัตราผลตอบแทนที่ทำให้มูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนสุทธิของโครงการ (NPV) มีค่าเท่ากับศูนย์พอดีนั่นเอง

อัตราผลตอบแทนภายในของโครงการนี้ถือว่าเป็นอัตราส่วนร้อยละที่แสดงถึง ความสามารถของเงินทุนที่จะก่อให้เกิดรายได้คุ้มกันเงินลงทุนของโครงการนั้นพอดี การคำนวณหาค่าอัตราผลตอบแทนภายในของโครงการ ก็คือการคำนวณหาค่าอัตราส่วนลด (discount rate) ว่ามีค่าเท่าไรจึงจะทำให้มูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนสุทธิของโครงการ (NPV) มีค่าเท่ากับศูนย์พอดีนั่นเอง ดังนั้นการคำนวณหาค่า IRR (หรือ r) จึงคล้ายกับการคำนวณหาค่า NPV เกือบทุกอย่างจะแตกต่างกันก็ตรงที่ใช้อัตราดอกเบี้ย (i) ในการหาค่า NPV ส่วนการคำนวณหาค่า IRR จะเป็นการใช้อัตราส่วนลด (r) ที่ทำให้ NPV มีค่าเท่ากับศูนย์พอดีเท่านั้นเอง เมื่อคำนวณได้ค่า IRR (หรือ r) แล้วจึงนำไปเปรียบเทียบกับค่าเสียโอกาสของเงินทุน (อัตราดอกเบี้ยเงินกู้) กล่าวคือ ถ้าค่า IRR (หรือ r) สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ (i) ก็แสดงว่าการลงทุนให้ผลตอบแทนคุ้มค่ากับเงินลงทุนที่จ่ายออกไป

การคำนวณหาค่าอัตราผลตอบแทนภายในของโครงการ IRR (หรือ r) สามารถคำนวณได้ด้วยวิธีการทดลองซ้ำแล้วซ้ำอีก เพื่อหาระดับค่าของอัตราส่วนลด (r) จนทำให้ NPV มีค่าเท่ากับศูนย์พอดี ซึ่งสามารถคำนวณได้ตามสูตรการคำนวณดังนี้

$$\text{IRR (หรือ } r) \text{ ที่ทำให้ : } \sum_{t=1}^n \frac{B_t}{(1+r)^t} - \left[\sum_{t=1}^n \frac{C_t}{(1+r)^t} + C_0 \right] = 0$$

โดยกำหนดให้ : B_t = ผลตอบแทนของโครงการที่เกิดขึ้นในปีที่ t
 C_t = ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานและค่าบำรุงรักษาสินค้าทุนของโครงการที่เกิดขึ้นในปีที่ t
 C_0 = ค่าใช้จ่ายในการลงทุนเริ่มแรก
 r = อัตราส่วนลด (discount rate)
 t = ปีการดำเนินงานโครงการ คือ ตั้งแต่ปีที่ 1, 2, 3..... n
 n = อายุของโครงการ (10 ปี)

4) อัตราส่วนของผลตอบแทนต่อต้นทุน (Benefit Cost Ratio หรือ B/C Ratio)

อัตราส่วนของผลตอบแทนต่อต้นทุน (B/C Ratio) หมายถึงอัตราส่วนระหว่างผลรวมมูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทน กับผลรวมมูลค่าปัจจุบันของค่าใช้จ่ายทั้งหมดตลอดอายุของโครงการ

เกณฑ์ที่ใช้ในการตัดสินใจเลือกลงทุนในโครงการใด ๆ ก็คือ จะต้องมียุทธศาสตร์หรืออย่างน้อยที่สุดต้องมีค่าเท่ากับ ($B/C \geq 1$) ทั้งนี้เนื่องจากถ้า $B/C > 1$ ย่อมหมายความว่าผลตอบแทนที่ได้รับจากโครงการมีค่ามากกว่าค่าใช้จ่ายที่เสียไป หรือถ้า $B/C = 1$ ก็หมายความว่าผลตอบแทนที่ได้รับจากโครงการมีค่าเท่ากับค่าใช้จ่ายที่เสียไปพอดี

อัตราส่วนของผลตอบแทนต่อต้นทุนนี้ ในทางธุรกิจเรียกว่า ดัชนีกำไร (Profitability Index : PI) ซึ่งมีวิธีการคำนวณโดยสูตรคำนวณดังนี้

$$B/C \text{ (ratio)} = \frac{PV_b}{PV_c}$$

$$\text{หรือ } B/C \text{ (ratio)} = \frac{\sum_{t=1}^n \frac{B_t}{(1+i)^t}}{\sum_{t=1}^n \frac{C_t}{(1+i)^t} + C_0}$$

โดยกำหนดให้ : PV_b = ผลรวมมูลค่าปัจจุบันของผลตอบแทนทั้งหมดตลอดอายุ

ของโครงการ

PVc = ผลรวมมูลค่าปัจจุบันของค่าใช้จ่ายทั้งหมดตลอดอายุของโครงการ

B_t = ผลตอบแทนของโครงการที่เกิดขึ้นในปีที่ t

C_t = ต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายของโครงการที่เกิดขึ้นในปีที่ t

C_0 = ต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายในการลงทุนเริ่มแรก

i = อัตราส่วนลดหรือดอกเบี้ยเงินกู้

t = ปีการดำเนินงานโครงการ คือ ตั้งแต่ปีที่ 1, 2, 3..... n

n = อายุของโครงการ (10 ปี)

5) การวิเคราะห์ความไหวตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของโครงการ (Sensitivity Analysis)

การวิเคราะห์ความไหวตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของโครงการ เป็นการวิเคราะห์เปลี่ยนแปลงของปัจจัยที่มีผลกระทบต่อต้นทุนและผลตอบแทน ซึ่งจะมีผลกระทบต่อผลตอบแทนสุทธิของโครงการในที่สุด ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิเคราะห์ความไหวตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของโครงการจะทำให้ผู้ประเมินโครงการทราบว่า หากมีตัวแปรใดที่ไม่เป็นไปตามที่ประมาณการไว้แล้วนั้น จะมีผลกระทบต่อผลตอบแทนสุทธิของโครงการอย่างไรบ้าง ทั้งนี้เพื่อจะได้หาทางควบคุมป้องกันหรือปรับปรุงแก้ไขตัวแปรเหตุต่าง ๆ เหล่านั้นไปเป็นการล่วงหน้า เพื่อจะทำให้การดำเนินงานของโครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลถูกต้องแม่นยำ ตรงกับการประมาณการให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

สำหรับปัจจัยที่จะมีผลต่อต้นทุนการผลิตนั้น จะต้องวิเคราะห์ถึงองค์ประกอบของต้นทุนการผลิต ซึ่งประกอบด้วยต้นทุนทางตรง อันได้แก่ ต้นทุนคงที่ (หรือค่าใช้จ่ายในการลงทุน) และต้นทุนผันแปร (หรือค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน) ของโครงการ ตลอดจนต้นทุนทางอ้อมในด้านต่าง ๆ ด้วย ซึ่งปัจจัยที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของต้นทุนการผลิต มักเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของระดับราคาและปริมาณปัจจัยการผลิตเป็นสำคัญ

ส่วนปัจจัยที่จะมีผลกระทบต่อรายรับหรือผลตอบแทนของโครงการก็คือ ระดับราคาและปริมาณผลผลิต ซึ่งจะมีผลกระทบทำให้ทั้งผลตอบแทนทางตรง และผลตอบแทนทางอ้อมของโครงการ เปลี่ยนแปลงไปในทำนองเดียวกับต้นทุนการผลิตที่กล่าวแล้วข้างต้น

2.2.5 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการสื่อสาร

1) ทฤษฎีการสื่อสารของ Lasswell

ชูดากา ปุณณะหิตานนท์ (2541) รายงานว่าแบบจำลองการสื่อสารของ Lasswell เป็นทฤษฎีการสื่อสารที่อธิบายถึงกระบวนการสื่อสารเชิงพฤติกรรมเป็นการศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งสาร และผู้รับสาร เนื้อหาข่าวสารชนิดของสื่อที่ใช้และผลอันเกิดจากการกระทำของการสื่อสาร Lasswell กล่าวว่าวิธีที่จะอธิบายการสื่อสารได้อย่างเหมาะสมที่สุด คือ การตอบคำถามต่างๆเหล่านี้ซึ่งได้แก่

- ใคร (who)
- กล่าวอะไร(says what)
- ผ่านช่องทางใด (in which channel)
- ถึงใคร (To Whom)
- ด้วยผลอะไร (with what effect)

ซึ่งอาจเขียนเป็นแผนภาพได้ดังนี้

รูปที่ 1 แสดงกระบวนการของการสื่อสาร

แบบจำลองของ Lasswell นี้สามารถใช้เป็นโครงสร้างสำหรับแบ่งงานวิจัยทางการสื่อสารออกเป็นประเภทต่างๆ ตามลักษณะการศึกษาที่เจาะจงในองค์ประกอบใด องค์ประกอบหนึ่งของกระบวนการสื่อสารคือ ถ้าศึกษาเกี่ยวกับผู้ส่งสารโดยเฉพาะ ก็จะเรียกว่าเป็นการวิเคราะห์แหล่งสาร ซึ่งมุ่งเน้นที่มุ่งเน้นคุณสมบัติและส่วนประกอบที่ช่วยให้ผู้ส่งสารสามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าเป็นการศึกษาเจาะจงเกี่ยวกับสารและลักษณะของสื่อ ก็เรียกว่าเป็นการวิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งเป็นการนำเอาสาระของสารมาวิเคราะห์ เพื่อให้เห็นว่าสารที่ส่งมายังผู้รับสารนั้นประกอบด้วยเนื้อหาใดบ้าง ถ้าศึกษาเกี่ยวกับสื่อประเภทต่างๆ เรียกว่าการวิเคราะห์สื่อ ซึ่งเป็นการศึกษาศึกษาสภาพของสื่อประเภทต่างๆ ถ้าเป็นการศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชน

ต่างๆ หรือการเปิดรับเนื้อหาประเภทต่างๆจากสื่อ ส่วนการศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของการสื่อสารที่มีต่อผู้รับสาร เรียกว่าเป็นการวิเคราะห์ผลกระทบของการสื่อสาร

2) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการเปิดรับสารจากสื่อมวลชน

ชูดากา ปุณณะหิตานนท์ (2541) รายงานว่า Mcquail ได้ศึกษาการแปรความต้องการที่ผู้รับสารต้องการจากสื่อมวลชนกับการใช้สื่อมวลชน โดยผู้รับสารดังนี้

2.1) ความต้องการสารสนเทศ

2.1.1) เพื่อทราบถึงเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับตนเอง สภาพปัจจุบันที่อยู่รอบตัว และ สภาพปัจจุบันของสังคมและโลก

2.1.2) เพื่อแสวงหาข้อแนะนำในการปฏิบัติ หรือความคิดเห็นและในการตัดสินใจ

2.1.3) สนองความอยากรู้อยากเห็นและความสนใจ

2.1.4) เพื่อเป็นการเรียนรู้และเป็นการศึกษาด้วยตนเอง

2.1.5) เพื่อสร้างความรู้สึกร่วมกัน

2.2) ความต้องการสร้างควมมีเอกลักษณ์ให้แก่บุคคล

2.2.1) เพื่อหาแรงเสริมแก่ค่านิยมส่วนบุคคล

2.2.2) เพื่อหาแบบอย่างทางพฤติกรรม

2.2.3) แสดงออกร่วมกับค่านิยมของคนอื่นๆ(ในสื่อมวลชน)

2.2.4) เพื่อเข้าใจตนเอง

2.3) ความต้องการรวมตัวและปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

2.3.1) เพื่อเข้าใจในสภาพแวดล้อมของคนอื่น

2.3.2) แสดงออกร่วมกับผู้อื่น และเกิดความรู้สึกร่วมกันที่เป็นเจ้าของ

2.3.3) เพื่อนำไปใช้ในการสนทนาและปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

2.3.4) เพื่อให้แทนเพื่อน

2.3.5) เพื่อช่วยในการดำเนินงานตามบทบาททางสังคม

2.3.6) เพื่อสร้างสายสัมพันธ์กับครอบครัว เพื่อนและสังคม

2.4) ความต้องการความบันเทิง

2.4.1) เพื่อหลีกเลี่ยง หรือหลีกเลี่ยงจากปัญหาต่างๆ

2.4.2) เพื่อผ่อนคลาย

2.4.3) เพื่อได้วัฒนธรรมที่เป็นของแท้

2.4.4) เพื่อใช้เวลาให้หมดไป

2.4.5) เพื่อปลดปล่อยอารมณ์

2.4.6) เพื่อกระตุ้นทางเพศ

นอกจากนี้ Dominick ยังได้กล่าวสรุปถึงเหตุผลในการใช้สื่อมวลชนของบุคคลว่าสามารถจัดเป็น 3 กลุ่มด้วยกัน คือ

(1.) เพื่อการรับรู้ (Cognition) หมายถึง การที่ประชาชนผู้รับสารต้องการข่าวสารเพื่อสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ในด้านความรู้หรืออยากเห็น และความต้องการได้รับการยอมรับว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ดังนั้นจำเป็นต้องเข้าใจส่วนประกอบของสังคมโดยการรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อมวลชนในรูปแบบหลักคือ ข่าว ความรู้และความบันเทิง

(2.) เพื่อความหลากหลาย(Diversion) ทั้งนี้เพื่อตอบสนองความต้องการในรูปแบบที่แตกต่างกัน

- กระตุ้นอารมณ์ (Stimulation) เป็นการเปิดรับสื่อเพื่อแสวงหาความเร้าใจ ความสนุกสนาน ความตื่นเต้น เพื่อลดความเบื่อหน่ายในชีวิต

- การพักผ่อน (Relaxtion) เป็นการเปิดรับสื่อเพื่อผ่อนคลายความเครียด หรือลดความเร้าใจในชีวิตประจำวันลง

- การปลดปล่อยอารมณ์ (Emotion Release)

(3.) เพื่อประโยชน์ทางสังคม (Social Utility) หมายถึง ความจำเป็นของบุคคลที่ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ดังนั้น การเปิดรับสื่ออาจแสดงถึงการยอมรับของคนในสังคมและความผูกพันต่อผู้อื่น ซึ่งอาจแสดงได้ดังนี้

- การใช้ภาษาร่วมสมัย ผู้รับสารอาจเปิดรับสื่อเพื่อต้องการความทันสมัย โดยการแสดงออกถึงการใช้ภาษา เช่น คำพูด ความเข้าใจต่อคำนิยมใหม่ๆ เพื่อแสดงความเป็นกลุ่มเดียวกัน โดยสื่อมวลชนจะเป็นตัวเชื่อมโยงความเป็นกลุ่มเหล่านั้น การใช้ภาษาร่วมสมัยมักปรากฏได้ชัดในกลุ่มวัยรุ่นกับการโฆษณา เป็นต้น

- สื่อมวลชนสัมพันธ์ (Mass Media Relationship) ในสังคมที่ก้าวหน้ามากขึ้นปัจเจกชนกลับยิ่งรู้สึกโดดเดี่ยว เนื่องจากเวลาที่มีอยู่จำกัดถูกนำไปใช้เพื่อการแข่งขันและการประกอบอาชีพ มนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่ต้องการสังคมแต่การสมาคมกับมนุษย์ด้วยกันนั้นถูกจำกัดลงด้วยสังคมที่ก้าวหน้าแบบอุตสาหกรรม มนุษย์จึงมักมีสื่อมวลชนเป็นเพื่อนแทน หรือ อย่างน้อยก็ต้องอาศัยสื่อมวลชนในการแสวงหาเพื่อน ดังเช่นที่พบเห็นในปัจจุบัน คนส่วนใหญ่หันมาอาศัยสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นเพื่อนมากกว่าคบหาสมาคมกับบุคคล

- การผลจากสังคม (Withdrawal) เป็นการเปิดรับสื่อหรือเข้าหาสื่อเพื่อหลีกเลี่ยง

จากงานประจำ ตัวอย่างเช่น การเร่งรีบทำงานให้เสร็จเพื่อจะไปชมโทรทัศน์ เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปว่า บุคคลจะเกิดพฤติกรรมมารับข่าวสารก็เพื่อสนองความพึงพอใจส่วนบุคคล โดยบุคคลจะเป็นผู้กำหนดว่าตนต้องการอะไรจากสื่อมวลชน ซึ่งจะพิจารณาจากความพึงพอใจและประโยชน์ที่ได้รับจากการสื่อสารนั่นเอง

3) จริยธรรมของนักจัดรายการวิทยุกระจายเสียง

นักจัดรายการวิทยุกระจายเสียง ในฐานะเป็นนักวิชาชีพหนึ่งก็จำเป็นต้องมีหลักอันควรปฏิบัติของตนเอง และยังเป็นอาชีพที่มีผลต่อสาธารณชนเป็นจำนวนมากและรวดเร็วด้วยแล้ว ความจำเป็นในหมู่นักจัดรายการวิทยุกระจายเสียงก็ย่อมที่ต้องทวีความจำเป็นมากขึ้น จริยธรรมนี้จะต้องเป็นแนวอันพึงปฏิบัติได้ และส่งผลต่อความรู้สึกนึกคิดของนักจัดรายการวิทยุกระจายเสียงในเรื่องความเหมาะสม กาลเทศะ ประโยชน์ และความสงบสุขของประชาชนผู้ฟัง ก่อนที่รายการวิทยุกระจายเสียงนั้นจะถูกกำหนดการปฏิบัติงานตามหน้าที่ด้วยกฎหมาย และระเบียบต่างๆที่ออกมาโดยรัฐ กล่าวคือจะต้องสำนึกใจควบคุมตนเองก่อนที่ถูกกำหนดโดยระเบียบภายนอก

2.3 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.3.1 งานวิจัยเกี่ยวกับต้นทุนและผลตอบแทน

ดุสิต เต็งไตรรัตน์ (2539) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ต้นทุน ผลตอบแทน ทางการเงินของโครงการโรงโม่หิน เป็นการวิเคราะห์เพื่อประเมินความเป็นไปได้และความเหมาะสมในการลงทุนในโครงการโดยใช้การวิเคราะห์ต้นทุน ผลตอบแทนทางการเงินของโครงการโรงโม่หิน เป็นการวิเคราะห์เพื่อประเมินความเป็นไปได้และความเหมาะสมในการลงทุนในโครงการโดยการใช้การวิเคราะห์ต้นทุน ผลตอบแทนทางการเงิน

จากการศึกษาพบว่าโครงการโรงโม่หินที่ใช้เทคนิคทั้ง 2 แบบคือ เทคนิคการผลิตแบบที่ 1 ซึ่งใช้ jaw crush เป็น primary crusher และใช้ cone crusher เป็น secondary และ tertiary crusher แต่ละแบบการศึกษากำลังการผลิต 3 ขนาดผลตอบแทนภายในเท่ากับ ร้อยละ 85 มูลค่าปัจจุบันของโครงการ (NPV) ของทุกเทคนิคและทุกขนาดการผลิตมีมูลค่าปัจจุบัน ของโครงการที่ใช้อัตราคิดลด ร้อยละ 18 ต่อปี มากกว่า 0 ทุกกรณี และมีอัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุน มากกว่า 1 ทุกกรณีด้วย

เสนีย์ กาญจนวงศ์ และคณะ (2539) ทำการศึกษาความเป็นไปได้ของระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย และระบบกำจัดมูลฝอยเทศบาลเมืองอุดรดิตถ์ เป็นการวิเคราะห์ความเหมาะสมในการลงทุน โดยใช้การวิเคราะห์ต้นทุน ผลตอบแทน ในการศึกษาได้แบ่งเป็น 2 กรณี คือ วิเคราะห์ความเป็นไปได้ของระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียโดยวิธีบ่อฝัง และวิเคราะห์ความเหมาะสมของระบบกำจัดมูลฝอย ซึ่งมีวิธีที่แตกต่างกัน 3 วิธีคือ ฝัง กลบ หมัก ทำปุ๋ย และวิธีการเผา ซึ่งผลการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสียโดยวิธีการบ่อฝังนั้นเป็นลักษณะโครงการที่เป็นอิสระต่อกัน เกณฑ์ในการตัดสินใจใช้ B/C ratio, IRR, NPV เป็นเกณฑ์การตัดสินใจ ส่วนโครงการกำจัดมูลฝอยนั้นมีลักษณะที่เป็นโครงการที่ขึ้นอยู่กับกัน ใช้เกณฑ์เปรียบเทียบ NPV โครงการใดให้ NPV มากกว่าก็ตัดสินใจเลือกโครงการนั้น

ผลการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของระบบรวบรวมและบำบัดน้ำเสีย โดยวิธีบ่อฝังพบว่า เป็นโครงการที่น่าลงทุน ทั้งนี้เพราะให้ค่า IRR มากกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ NPV มากกว่า 0 และ B/C ratio ที่มากกว่า 1 ส่วนของโครงการกำจัดมูลฝอยโดยวิธีการกลบนั้นเป็นโครงการที่เป็นไปได้ในทางเศรษฐศาสตร์ หรือเหมาะสมแก่การลงทุน ทั้งนี้เพราะให้ค่า NPV มากกว่าวิธีอื่นๆ

ทรงศิริ เตชะบุญ (2540) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ต้นทุน ผลตอบแทน ทางการเงินของการลงทุนเฟรนไชส์ เซเว่นอีเลฟเว่น ในเขตเชียงใหม่ ตั้งแต่พ.ศ.2535 ถึงปี พ.ศ.2539 โดยแบ่งเป็น 3 เขตคือ เขตที่ 1 เป็นสาขาที่เปิดบริการในตำบลสุเทพ ตำบลช้างเผือก ตำบลศรีภูมิ ตำบลพระสิงห์ และตำบลป่าตัน , เขต 2 เป็นสาขาที่เปิดบริการในตำบลหายยา ตำบลช้างคลาน ตำบลช้างม้อย , เขต 3 เป็นสาขาที่เปิดบริการในตำบลวัดเกต ตำบลหนองป่าครั่ง ตำบลหนองหอย และอำเภออื่นๆ นอกจากอำเภอเมือง โดยนำประวัติยอดขายมาพยากรณ์ยอดขายในอนาคต 10 ปี ข้างหน้าตามอายุสัญญาเฟรนไชส์ระหว่าง พ.ศ. 2540 ถึงปี พ.ศ. 2549 โดยวิธีถดถอยเชิงเส้นตรงอย่างง่าย (simple linear regression analysis) จากนั้นทำการวิเคราะห์ต้นทุน ผลตอบแทน ทางการเงิน โดยคำนวณสัดส่วนผลตอบแทนต่อการลงทุน (BC ratio) อัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) ระยะเวลาในการคืนทุนและวิเคราะห์ความไหวตัวในแต่ละเขต

ผลการศึกษาพบว่า เขต 1 อัตราส่วนระหว่างผลตอบแทนต่อการลงทุนเท่ากับ 1.18 อัตราผลตอบแทนภายในเท่ากับร้อยละ 30.28 มูลค่าปัจจุบันสุทธิ 2,780,000 บาท ระยะเวลาคืนทุน 6 ปี 3 เดือน เขต 2 อัตราส่วนผลตอบแทนต่อทุนเท่ากับ 1.05 อัตราผลตอบแทนภายในเท่ากับร้อยละ 19 มูลค่าปัจจุบันสุทธิ 694,000 บาท ระยะเวลาคืนทุนเท่ากับ 8 ปี 5 เดือน เขต 3 อัตราผลตอบแทนต่อทุนเท่ากับ 0.88 อัตราผลตอบแทนภายในเท่ากับร้อยละ 4.93 มูลค่าปัจจุบันสุทธิ -1,658,000 บาท

ใช้เวลาคืนทุน 11 ปี ส่วนการวิเคราะห์ความไหวตัวของโครงการพบว่า เขต 1 สามารถเพิ่มค่าใช้จ่ายได้ถึงร้อยละ 40.92 เขต 2 สามารถเพิ่มค่าใช้จ่ายได้ถึง ร้อยละ 40.92 เขตสองสามารถเพิ่มค่าใช้จ่ายได้ถึงร้อยละ 10.22 ส่วนเขต 3 ไม่เหมาะสมกับการลงทุน

ปัญหา พิเชียรสุนทร (2540) การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของการลงทุน เป็นตัวแทนจำหน่ายรถยนต์ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยมีวัตถุประสงค์ 2 ประการคือ ประการแรก เพื่อศึกษาปริมาณความต้องการรถยนต์ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ประการที่สอง เพื่อศึกษาต้นทุนผลตอบแทนในการลงทุนเป็นตัวแทนจำหน่ายรถยนต์ ในเขตจังหวัดแม่ฮ่องสอน โดยแยกพิจารณาการวิเคราะห์การลงทุนเป็นตัวแทนจำหน่ายรถยนต์เป็น 3 กรณี ตามส่วนแบ่งตลาด คือ ในกรณีของส่วนแบ่งตลาดร้อยละ 40 ตามลำดับ

ผลการศึกษาพบว่าปริมาณความต้องการในจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี โดยมีอัตราเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 7 ต่อปี ส่วนการศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุนโดยวิธีการวิเคราะห์ต้นทุน และผลตอบแทน (โดยใช้อัตราคิดลด 15 % เท่ากับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้) พบว่า กรณีที่ 1 อัตราผลตอบแทนภายในเท่ากับ ร้อยละ 19.07 มูลค่าปัจจุบันเท่ากับ 3,134,548 บาท และอัตราส่วนผลตอบแทนต่อทุน คือ 1.01 กรณีที่ 3 อัตราผลตอบแทนภายในเท่ากับ ร้อยละ 22.20 มูลค่าปัจจุบันสุทธิเท่ากับ 5,906,788 บาท และอัตราผลตอบแทนต่อทุนคือ 1.17 ดังนั้นสรุปได้ว่าทั้ง 3 กรณีมีความเป็นไปได้ในเชิงเศรษฐศาสตร์ และความเหมาะสมต่อการลงทุน เพราะมูลค่าปัจจุบันของโครงการมากกว่า 0 อัตราส่วนผลตอบแทนต่อทุน มากกว่า 1 และอัตราผลตอบแทนภายในสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้

ดำริ ลิ้มมหาคูณ (2540) ได้ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์ต้นทุน ผลตอบแทนของระบบบริการเครื่องจ่ายเงินอัตโนมัติของธนาคารพาณิชย์ไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาต้นทุนผลตอบแทน และวิเคราะห์จุดคุ้มทุนของระบบบริการจ่ายเงินผ่านเครื่องอัตโนมัติของธนาคารพาณิชย์ไทย โดยใช้กรณีศึกษาของธนาคารเอเชีย จำกัด (มหาชน) จำนวน 9 สาขาในเขตกรุงเทพมหานคร โดยใช้ข้อมูลระหว่างปี พ.ศ. 2531- พ.ศ.2539

ผลการศึกษาพบว่าทำให้บริการผ่านเครื่องจ่ายเงินอัตโนมัติของ 9 สาขา ในเขตกรุงเทพมหานคร นั้น มีต้นทุนคงที่เท่ากับ 580,562 บาท ต่อเดือน และต้นทุนผันแปรเท่ากับ 113,038 บาท ต่อเดือน หรือคิดเป็นต้นทุนในการจ่ายเงินผ่านเครื่องอัตโนมัติเท่ากับ 7.70 บาทต่อรายการ และจากการวิเคราะห์ต้นทุนผลตอบแทน พบว่าอัตราผลตอบแทนภายในโครงการเท่ากับ

ร้อยละ 29.72 บาท มูลค่าปัจจุบันสุทธิเท่ากับ 45.79 ล้านบาท และมีอัตราส่วนผลตอบแทนต่อต้นทุนเท่ากับ 1.39 และสรุปได้ว่าการลงทุนในธุรกิจให้บริการจ่ายเงินผ่านเครื่องอัตโนมัติของธนาคารเอเซียทั้ง 9 สาขาเป็นธุรกิจที่ได้รับผลตอบแทนคุ้มค่าต่อการลงทุน

กรมวิชาการเกษตร (2546) ได้ศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของการเลี้ยงปลานิล พบว่า ต้นทุนการผลิตปลานิล ๑ กิโลกรัมในฟาร์มเลี้ยงขนาด ๑-๓ ไร่ ประกอบด้วยต้นทุนคงที่ได้แก่ ที่ดิน ค่าขุดบ่อ เครื่องสูบน้ำ ฯลฯ มูลค่า ๑๐-๑๒ บาท และต้นทุนผันแปร ได้แก่ พันธุ์ปลา ค่าอาหาร น้ำมันเชื้อเพลิง ฯลฯ มูลค่า ๔-๖ บาท รวมเป็นต้นทุนทั้งสิ้น ๑๔-๑๘ บาท ต่อผลผลิตปลานิล ๑ กิโลกรัมจากข้อมูลพบว่าถ้าเลี้ยงปลานิลด้วยอาหารสมทบเพียงอย่างเดียว จะทำให้ต้นทุนการผลิตสูงกว่าราคาตลาด ดังนั้น เกษตรกรควรเลี้ยงปลานิลร่วมกับปลาชนิดอื่น ๆ โดยเฉพาะการเลี้ยงร่วมกับสัตว์บกหรือใช้น้ำจากบ่อปลากินเนื้อ เช่น ปลาดุก ปลาช่อน ซึ่งมีเศษอาหารและปุ๋ยสำหรับพืชน้ำ ซึ่งเป็นอาหารของปลานิล นอกจากนี้การใช้แรงงานในครอบครัวจะเป็นแนวทางลดต้นทุนการผลิตได้อีกทางหนึ่ง

1.3.2 งานวิจัยเกี่ยวกับสถานีวิทยุชุมชน

จิระวรรณ ตันกูรอนันท์ (2542) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมและบทบาทผู้นำชุมชนชาวไทยภูเขาในการจัดการวิทยุชุมชนจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดการมีส่วนร่วม บทบาทรวมทั้งปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไขปัญหาการจัดการวิทยุชุมชน เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยวิธีการศึกษาเอกสาร สัมภาษณ์เจาะลึกผู้นำชุมชนชาวไทยภูเขา 4 เผ่า คือ กะเหรี่ยง มูเซอ ลีซอ แม้ว และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ รวมผู้ให้สัมภาษณ์ 26 คนและเก็บข้อมูลจากกรณีศึกษาในกลุ่มสมาชิกชุมชนชาวไทยภูเขารวม 4 เผ่า

ผลการศึกษาปรากฏว่าผู้นำชุมชนชาวไทยภูเขาที่มีความสนใจที่จะมีส่วนร่วมในการจัดการวิทยุชุมชนแม้ว่าจะยังไม่มี ความเข้าใจในรายละเอียดของการดำเนินงานที่ชัดเจน โดยมีแนวคิดที่จะมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน เริ่มตั้งแต่การส่งข่าวประชาสัมพันธ์ในรายการ การเป็นผู้ดำเนินรายการ การร่วมเป็นคณะกรรมการบริหาร การร่วมเป็นคณะกรรมการผลิตรายการ จนถึงขั้นการจัดตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงของชุมชนเอง ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการจัดการวิทยุชุมชนนั้น ผู้นำชุมชนชาวไทยภูเขาแสดงความคิดเห็นร่วมกันว่าปัญหาค่าใช้จ่ายในการจัดการเป็นปัญหาอันดับหนึ่ง ตามด้วยปัญหากฎหมาย ปัญหาความมั่นคงปลอดภัยและปัญหาความรู้ความชำนาญซึ่งได้เสนอแนวทางแก้ไขว่า ในเรื่องค่าใช้จ่ายนั้นอาจต้องให้ส่วนราชการให้การสนับสนุน ส่วนปัญหากฎหมายนั้น

เป็นเรื่องที่สามารถศึกษาเพิ่มเติมได้เช่นเดียวกับปัญหาความรู้ความชำนาญ ส่วนปัญหาความมั่นคงปลอดภัยนั้นเป็นปัญหาด้านชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดน ดังนั้นในการจัดตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงชุมชนต้องพิจารณาพื้นที่ที่ไม่ห่างไกลมากเกินไป

ศิริลักษณ์ จักรชัย(2548) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทตามความคาดหวังของสมาชิก ในการมีส่วนร่วมดำเนินงานเครือข่ายขององค์กรวิทยุชุมชนเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1.ลักษณะทั่วไปสถานภาพของสมาชิกและจุดประสงค์ของการเป็นสมาชิกในเครือข่ายขององค์กรวิทยุชุมชนเชียงใหม่ของสมาชิก 2.ระดับความคาดหวังในบทบาทการมีส่วนร่วมการทำงานของสมาชิกเครือข่ายขององค์กรวิทยุชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ สมาชิกเครือข่ายขององค์กรวิทยุชุมชนเชียงใหม่ประจำปี 2546 โดยมีสมาชิกประเภทบุคคล 8 คน และประเภทองค์กรมี 19 องค์กร รวมสมาชิกทั้ง 2 ประเภททั้งหมด 55 คน โดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และผ่านการทดสอบความตรงและความเที่ยงแล้ว จากนั้นนำข้อมูลที่รวบรวมได้ มาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อเป็นการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่าสถานภาพของสมาชิก และจุดประสงค์ของการเป็นสมาชิกในเครือข่ายขององค์กรวิทยุชุมชนเชียงใหม่ของสมาชิก สถานภาพของสมาชิกส่วนใหญ่ร้อยละ 60 เป็นคณะทำงานร้อยละ 80 สมัครเป็นสมาชิกประเภทองค์กร เหตุผลที่เข้าร่วมกับเครือข่ายขององค์กรวิทยุชุมชนเชียงใหม่ ทั้งด้านเหตุผลส่วนบุคคล และเหตุผลขององค์กร ให้เหตุผลว่าเพื่อร่วมผลักดันวิทยุชุมชนและใช้สิทธิตามมาตรา 40 สำหรับระดับความคาดหวังในบทบาทการมีส่วนร่วมดำเนินงานของสมาชิกเครือข่ายขององค์กรวิทยุชุมชนเชียงใหม่ ด้านบริหารองค์กร ด้านผลิตรายการและดำเนินรายการวิทยุชุมชนเสียงบ้านล้านนา ด้านการฝึกอบรม ด้านการติดตาม ผลักดันการปฏิรูปสื่อและวิทยุชุมชน สมาชิกมีความคาดหวังและมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ส่วนด้านการติดตามและประเมินผลด้านกองทุนและด้านสมาชิกสัมพันธ์สมาชิกมีความคาดหวังและมีส่วนร่วมในระดับน้อย

สถลศิริจ ปิ่นสงคราม(2549) ได้ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนผู้รับฟังรายการวิทยุชุมชนต่อประโยชน์ที่ได้รับจากการฟังรายการวิทยุ ศึกษากรณีสถานีวิทยุชุมชนร่วมใจพัฒนา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา มีวัตถุประสงค์ 2 ประการคือ 1.เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อประโยชน์ที่ได้รับจากการรับฟังรายการวิทยุทางสถานีวิทยุร่วมใจพัฒนา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา 2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของประชาชนต่อประโยชน์ที่ได้รับจากการรับฟังรายการวิทยุทางสถานีวิทยุชุมชนร่วมใจพัฒนา กลุ่มตัวอย่างมุ่งเฉพาะประชาชนในชุมชนที่เข้ามามี

ส่วนร่วมในการจัดตั้งสถานี ได้แก่ ชุมชนเมืองทอง ชุมชนวัดชะตาธรรมมารามและชุมชนหลังโรงเรียนจีน(5 ชั้นวา) เขตเทศบาลนครยะลา อำเภอเมือง จังหวัดยะลา โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 150 คน มีเนื้อหาควบคุมเฉพาะการรับฟังรายการวิทยุทุกรายการ ทางสถานีวิทยุชุมชนร่วมใจพัฒนา

ผลการศึกษา ด้านการรับฟังรายการวิทยุ พบว่าประชาชนมีการรับฟังรายการภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางมีความสนใจในการติดตามประเภทของรายการทางสถานีที่ชอบ และด้านการมีส่วนร่วมในการรับฟังรายการของทางสถานีในรายการต่างๆอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับความสนใจในการติดตามรับฟังประเภทของรายการ ประชาชนสนใจรับฟังรายการสาระบันเทิงท่องเที่ยว กีฬา สุขภาพ นานาสาระ ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการรับฟัง ประชาชนมีเปิดรับฟังรายการต่างๆของสถานีมากกว่าเรื่องฟังเฉพาะ ผลการศึกษาก็เกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนในชุมชนต่อประโยชน์ที่ได้รับจากการรับฟังรายการวิทยุทางสถานี พบว่าอยู่ระดับปานกลาง โดยประชาชนได้รับประโยชน์จากการประชาสัมพันธ์ข่าวสารชุมชนมากที่สุด

ปัทมพร ไพบูลย์วัฒนกิจ(2549) ได้ศึกษาเรื่องการเตรียมความพร้อมวิทยุชุมชนของภาคประชาชน กรณีเครือข่ายองค์กรวิทยุชุมชนเชียงใหม่ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1.กำเนิดและพัฒนาการของเครือข่ายองค์กรวิทยุชุมชนเชียงใหม่ 2. กระบวนการเตรียมความพร้อมวิทยุชุมชนของภาคประชาชน การรวบรวมข้อมูลใช้วิธีเก็บข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเฉพาะบุคคลที่เกี่ยวข้อง ด้วยการกำหนดคุณสมบัติของตัวอย่าง ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 16 คน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้อมาวิเคราะห์ร่วมกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยสำคัญ 2 ประการ ที่ทำให้ภาคประชาชนรวมกลุ่มกันจัดตั้งเครือข่ายองค์กรวิทยุชุมชนเชียงใหม่ ได้แก่ การประกาศใช้รัฐธรรมนูญมาตรา 40 ให้สิทธิในการสื่อสารแก่ประชาชนและภาคประชาชนในระดับท้องถิ่นที่ถูกละเมิดสิทธิ

การเตรียมความพร้อมวิทยุชุมชนของภาคประชาชน โดยการเผยแพร่ และรณรงค์สิทธิในการสื่อสารของประชาชน และการฝึกอบรมวิทยุชุมชนของภาคประชาชน พบว่าเครือข่ายฯได้ฝึกอบรมวิทยุชุมชนให้แก่ภาคประชาชน จำนวนทั้งสิ้น 10 ครั้ง มีผู้เข้ารับการอบรมทั้งสิ้น 195 คน การฝึกปฏิบัติจัดรายการวิทยุชุมชนภายใต้สถานีของรัฐ พบว่า เครือข่ายฯได้สนับสนุนให้ผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมแล้ว ได้ฝึกปฏิบัติจัดรายการวิทยุชุมชนกับสถานีของภาครัฐ สำหรับการจัดตั้งวิทยุชุมชน

โดยชุมชน พบว่าสมาชิกของเครือข่ายฯ ได้จัดตั้งและดำเนินการวิทยุชุมชน จำนวนทั้งสิ้น 6 สถานี
โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved